

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ДОСВІДУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ДОШКІЛЬНОЮ ОСВІТОЮ

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у галузь дошкільної освіти – одна з найновіших актуальних науково-педагогічних проблем.

Як зазначає Даценко О. [2], інформатизація дошкільної освіти – процес цілком об'єктивний і неминучий. Поява у дошкільних навчальних закладах (ДНЗ) високотехнологічних засобів (комп'ютерів, цифрових проекторів, мультимедійних дощок та ін.), підключення до мережі Інтернет сприяє формуванню та розвитку нового інформаційно-освітнього середовища. Значною мірою зростає інтерес фахівців дошкільної освіти до ІКТ і можливостей використання їх у професійній діяльності.

На доцільності й важливості інформатизації дошкільної освіти наголошено у низці державних документів: Національній доктрині розвитку освіти, Державній цільовій соціальній програмі розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, документі «Реформа системи освіти в рік освіти та інформаційного суспільства», Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років та ін.

Загальні проблеми інформатизації освітньої галузі відображено в роботах вітчизняних дослідників: В. Ю. Бикова, А. М. Гуржія, В. В. Дивака, Г. В. Єльнікової, М. І. Жалдака, Л. А. Карташової, Т. І. Коваль, В. В. Лапінського, О. І. Ляшенка, Н. В. Морзе, Ю. І. Машбиця, С. А. Ракова, О. В. Співаковського, О. М. Спіріна, М. П. Шишкіної та ін.

Окремі питання впровадження ІКТ в дошкільну освіту розглядаються в працях таких дослідників, як Г. Беленька, Л. Босова, Ю. Горвіц, О. Даценко, О. Зворигіна, Н. Кириченко, О. Кореганова, Н. Кудикіна, Г. Лаврентьева, С. Литвинова, Т. Марковська, В. Моторін, С. Новосолова, Ю. Первін, О. Петрунько, Т. Поніманська, П. Фролова та ін.

До основних цілей інформатизації дошкільної освіти відносимо такі: підвищення якості, доступності й гнучкості освіти; покращення ефективності управління; формування й розвиток ІК-компетентності та інформаційної культури суб'єктів дошкільної освіти. Використання ІКТ дає змогу ефективно управляти ресурсами, контингентом, освітнім процесом; забезпечити комунікацію, створення електронних баз даних, архівів, сайту установи тощо.

Інформатизація дошкільної освіти передбачає використання ІКТ в адміністративній, фінансово-господарській, педагогічній та методичній діяльності й охоплює всіх учасників освітнього процесу: вихованців, батьків (або осіб, які їх замінюють), педагогічних працівників та, безумовно, управлінські кадри.

Управління дошкільною освітою в Україні здійснюється на п'яти рівнях відповідними органами:

- державному рівні – Міністерством освіти і науки України;
- обласному рівні – Департаментами (або Управліннями) освіти і науки облдержадміністрацій;
- районному рівні – Відділами освіти районних держадміністрацій;
- міському рівні – Управліннями освіти міських рад;
- інституційному рівні – керівництвом ДНЗ.

Невід'ємним елементом управління дошкільною освітою, відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту», є ведення обліку дітей. В умовах інформатизації дошкільної освіти важливим інструментом для підтримки цієї процедури є електронна реєстрація дітей до ДНЗ.

Запровадження електронної реєстрації відкрило широкі можливості для суб'єктів освітнього процесу: можливість дистанційно ознайомитися з роботою ДНЗ, його спеціалізацією, типами груп, кількістю кадрового складу, нормативними обсягами прийому дітей, кількістю груп, отримати зворотний зв'язок (через сайт закладу, посилання на який розміщено в системі) та ін. Таким чином, батьки дошкільнят отримали можливість обрання ДНЗ, що найбільш відповідає їх потребам (місце розташування, наявність груп короткочасного чи довгострокового перебування, наявність ясельних груп, особливості навчальних програм і т.д.), а також – дистанційної реєстрації дитини у черзі у будь-якому місці, у будь-який зручний для них час. Управлінці місцевого (регіонального) рівня отримали додатковий інструмент управління й моніторингу діяльності ДНЗ міста (регіону).

Наразі за участю МОН України впроваджується проект «Електронна реєстрація в дошкільні навчальні заклади», розроблений на базі Інформаційної системи управління освітою України (ІСУО) - www.isuo.org. Значна кількість ДНЗ вже підключились до цієї системи та реалізують електронну реєстрацію дітей за її підтримки. А саме – 5 625 ДНЗ з 24 областей України, що складає 39% від їх загальної кількості (14 328). Решта – використовують системи, розроблені адміністративними центрами. Аналіз показав, що хоча усі ці системи мають спільні риси, все ж, кожній з них притаманна певна специфіка. Розглянемо більш детально деякі з них.

Київ. У м. Києві напрацьовано досвід з використання хмарних сервісів в управлінні дошкільною освітою, що є перспективним напрямом і відкриває низку переваг для оптимізації управлінської діяльності [1]. Зокрема, компанією Майкрософт Україна у співпраці з Фондом «Відродження» було створено власну систему електронного запису дітей до ДНЗ (www.dnz.kiev.ua), з використанням хмарних сервісів Office 365. Портал «Електронна система запису до ДНЗ», що являє собою безпечну ІТ-інфраструктуру (приватну хмару), був створений з метою отримання зручного інформаційного ресурсу та наразі консолідує дані щодо місцезнаходження та специфіки освітніх послуг всіх ДНЗ міста Києва, дає можливість батькам дистанційно реєструвати своїх дітей до 1-5 ДНЗ. Після реєстрації надається персональний обліковий запис з відповідним ідентифікатором користувача (логіном) для доступу та тимчасовий пароль, який при бажанні можна змінити на більш зручний. Використовуючи портал, батьки можуть відслідковувати чергу, що є загальною (без поділу на вікові групи) [3].

Вінниця. У м. Вінниці реалізовано комплексний підхід до інформатизації дошкільної освіти, зокрема:

- з 2008 р. започатковано проект «Інноваційний простір», мета якого полягає у забезпеченні ефективного розвитку освіти, розширення банку інформаційно-методичних ресурсів, впровадження інноваційних методик і технологій в освітню практику та ін.;

- створено єдину комплексну інформаційну систему підтримки управління закладами освіти міста, яка забезпечує електронний документообіг та колективну роботу з документами – «Департамент освіти міської ради – ДНЗ» (<http://vnuodoc.edu.vn.ua>). Як зазначає Марковська Т.В., створення автоматизованої системи електронного документообігу і контролю за їхнім виконанням дозволяє керівникам усіх рівнів знаходитися в єдиному інформаційному освітньому просторі, підвищувати ефективність і якість управління процесами дошкільної освіти, а для надання допомоги керівникам кожного навчального закладу – обирати засіб організації освітньої діяльності, ухвалення правильного рішення й оцінки його ефективності [4].

- запроваджено загальну міську електронну реєстрацію дітей до ДНЗ (посилання розміщено на сайті міськради – <http://www.vmr.gov.ua>) – з метою забезпечення доступності дошкільної освіти, права дитини на її здобуття, спрощення процедури доступу до інформації про облік дітей;

- створено електронний банк даних дітей дошкільного віку, що виховуються у ДНЗ міста;

- ДНЗ м. Вінниці на 100% забезпечено сучасною комп'ютерною технікою та підключено до мережі Інтернет;

- створено сайти для усіх ДНЗ міста (<http://www.edu.vn.ua/dnz.html>).

Зареєструвати дитину до ДНЗ можна або самостійно, скориставшись сервісом електронної реєстрації, або за допомогою представника Центру адміністративних послуг Вінницької міської ради. Заявник самостійно стежить за черговістю та статусом своєї заявки в реєстрі. При зміні статусу, заявник автоматично отримує повідомлення про це у зручний для нього спосіб – електронним листом, або по телефону. Коли статус заявки змінюється на «Є можливість зарахування в ДНЗ», заявнику необхідно протягом 30 календарних днів подати керівнику ДНЗ усі необхідні документи для зарахування дитини.

Луцьк. Згідно з Положенням «Про порядок загальної міської електронної реєстрації дітей до дошкільних навчальних закладів м. Луцька», у місті запроваджено систему електронної реєстрації до ДНЗ. Встати на чергу можна дистанційно, скориставшись відповідним сервісом на офіційному сайті міської ради (<http://www.lutskrada.gov.ua>), або звернувшись до відповідного фахівця в Центрі надання адміністративних послуг. При цьому, батьками не обов'язково відслідковувати номер заяви у черзі – при зміні її статусу «в очікуванні» на статус «є можливість зарахування», вони автоматично отримують повідомлення на електронну пошту. Після цього потрібно протягом 10-ти днів звернутись до керівника обраного ДНЗ і написати заяву про зарахування, подати копію свідоцтва про народження та реєстраційну картку. У разі неявки у зазначений термін, заявка скасовується.

Одеса. У місті запроваджено загальноміську систему електронної реєстрації дітей до ДНЗ (<http://asrd.org/default.aspx>). У системі представлені всі ДНЗ комунальної форми власності м. Одеси, з описом та фотографіями. Подати заявку можна тільки в один ДНЗ. Після того, як батьки подали заявку онлайн, вони повинні протягом 30 днів підтвердити свою особу і особу своєї дитини, надавши оригінали документів у відповідний районний відділ освіти. Дані електронної заявки повинні повністю співпадати з оригіналами документів. Варто зазначити, що в системі встановлені обмеження по реєстрації за віком – заявка не є актуальною, поки дитині не виповниться 2 роки. Після підтвердження заявки, батькам надсилається відповідне електронне повідомлення та надається доступ до персонального кабінету в системі, де вони можуть відслідковувати зміни в черзі на зарахування в обраній ДНЗ. При наявності вільних місць у ДНЗ, система автоматично розподіляє їх, та, залежно від віку дитини, направляє її до відповідної вікової групи. Після того, як підійшла черга, батькам автоматично відправляється повідомлення на електронну пошту про це, а також – інструкція з описом подальших кроків. Після отримання такого повідомлення, необхідно протягом 10 днів з'явитися до районного відділу освіти і надати документи, зазначені в інструкції. В іншому випадку, заявка переходить в «пасивний» режим, що дозволяє відфільтровувати заяви, які втратили актуальність.

Тернопіль. Відповідно до Положення «Про порядок загальної міської електронної реєстрації дітей для влаштування у дошкільні навчальні заклади у м. Тернополі», запроваджено загальноміський електронний реєстр (<http://dnz.te.ua/>). До початку реєстрації батькам спершу рекомендується ознайомитися з інформацією про ДНЗ, розміщену на тому ж сайті. Після того, як обрано садочок, потрібно зареєструватися, заповнивши стандартну форму онлайн. Однак, варто зазначити, що заповнення форми не є достатньою підставою для включення дитини до загальноміської черги на вступ у ДНЗ міста. Для завершення реєстрації та отримання порядкового номеру в черзі необхідно в 3-денний термін подати оригінал та копію свідоцтва про народження дитини у відповідний реєстраційний центр м. Тернополя. Тільки після цього можна дистанційно стежити за просуванням номеру заяви у черзі в обраній ДНЗ.

Ужгород. У Закарпатській області електронна реєстрація дітей до ДНЗ розподілена за адміністративними центрами – для кожного з них створено відповідний сайт. Зокрема, у м. Ужгород запроваджено інформаційно-освітній проект «Електронний ДНЗ». Існують три шляхи подання заяви: на сайті управління освіти Ужгородської міської ради (

uo.zakosvita.com.ua), на сайті обраного ДНЗ, або через уповноважену особу управління освіти Ужгородської міської ради у Центрі надання адміністративних послуг в м. Ужгород. Після реєстрації, батькам на електронну пошту надсилається індивідуальний код, за яким можна відслідковувати переміщення заяви у черзі. Протягом 30 днів з моменту отримання підтвердження про можливість зарахування, необхідно подати у ДНЗ відповідні документи.

Отже, інформатизація управління дошкільною освітою – це комплексний, багатоплановий, ресурсномісткий процес, обумовлений вимогою сучасного суспільства, яке динамічно розвивається й висуває нові вимоги до його суб'єктів, зокрема – готовності до більш продуктивної і творчої роботи й співробітництва в інформаційно насиченому просторі.

Важливим елементом цього процесу є ведення обліку дітей з використанням ІКТ, у т.ч. запровадження електронної реєстрації до ДНЗ. Хоча наразі на державному рівні за участю МОН України здійснюється підтримка проекту «Електронна реєстрація в дошкільні навчальні заклади», аналіз вітчизняного досвіду показав, що більшість регіонів розробили й запровадили власні електронні системи реєстрації дітей до ДНЗ. Варто зазначити, що усі вони, все ж, є відносно дистанційними, оскільки вимагають безпосередньої явки батьків (або осіб, які їх замінюють) на окремих етапах реєстрації.

Попри «відносну дистанційність», запроваджені електронні системи реєстрації дітей до ДНЗ надають суб'єктам дошкільної освіти чимало можливостей: поширювати та віддалено ознайомлюватись з інформацією щодо роботи ДНЗ, його спеціалізації, типів груп, кількості кадрового складу, нормативних обсягів прийому дітей, кількості груп; отримати зворотний зв'язок (через сайт закладу); обрати ДНЗ, що найбільш відповідає потребам (місце розташування, наявність груп короткочасного чи довгострокового перебування, наявність ясельних груп, особливості навчальних програм і т.д.). Окрім того, це – додатковий інструмент управління й моніторингу діяльності ДНЗ міста (регіону).

Список використаних джерел

1. Богдан В.О. Оптимізація управління дошкільним навчальним закладом засобами хмарних технологій [Електронний ресурс] / Богдан В.О. // Матеріали Звітної наукової конференції Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К.: ІТЗН НАПН України, 2015. – Режим доступу: http://conf.iitlt.gov.ua/Images/Files/Tezy_Bogdan%20V_178_1426070574_file_178_1426159582_file_2015_178_1426070574_file_178_1426159582_file.doc
2. Даценко Т.О. Інформаційно-комунікативні технології в дошкільній освіті: перспективи та ризики впровадження / Даценко Т.О. // Наукові записки НПУ ім. М. Гоголя. – Серія психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 3. – С. 18-20.
3. Литвинова С. Г. Хмарні технології в управлінні дошкільними навчальними закладами [Електронний ресурс] / Литвинова С. Г. – Режим доступу: http://www.ruobolon.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=979:2013-06-12-18-44-53&catid=69:obolon-365&Itemid=91
4. Марковська Т.В. Стан і перспективи впровадження ІКТ в практику дошкільної освіти / Марковська Т.В. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – №1. – 2012. – С. 29-32.